

Hållbar tillväxt

mål och strategier med
fokus på regional struktur

Antagen av förbundsfullmäktige
juni 2013

En uppdatering av mål- och strategidokumentet Uthållig tillväxt från 2006

Hållbar tillväxt är en uppdatering av mål- och strategidokumentet Uthållig tillväxt vilket antogs av GRs förbundsstyrelse 2006. Det är också resultatet av ett brett politiskt samarbete i form av ett antal rådslag i kommunfullmäktigeförsamlingarna i GRs medlemskommuner under hösten och vintern 2012/2013.

Rådslagen visade att det finns ett fortsatt starkt stöd för de mål och strategier som drogs upp i Uthållig tillväxt. Uppdateringen av dokumentet har därför främst justerats med hänsyn till regionens utveckling från 2006 till idag, och det som beslutats och gjorts under dessa år. Rådslagen har också visat en vilja att ta ett större ansvar för den sociala hållbarheten liksom för klimatförändringen, vilket avspeglas i dokumentet och dess nya titel: Hållbar tillväxt.

Syftet med mål- och strategidokument är att lägga en stabil grund för vårt gemensamma arbete inom GR-kommunerna med att utveckla Göteborgsregionen till en stark och tydlig tillväxtregion i Europa – en region som är attraktiv att leva och verka i samt besöka. Göteborgsregionens utveckling bestäms dock inte av ett fåtal aktörer – utvecklingen skapas av många aktörer i samverkan.

Hållbar tillväxt gör inte anspråk på att vara heltäckande i alla frågor som rör regional utveckling utan har ett särskilt fokus på hållbar regional struktur, det vill säga frågor som rör infra-, bebyggelse- och grönstruktur. Dokumentet visar i ett avslutande avsnitt på hur vi inom GR vill arbeta vidare inom dessa områden för att stärka samverkan och samarbete för att nå målen.

Vi vill tillsammans utveckla det goda livet i Göteborgsregionen och Västsverige

Göteborgsregionen ska vara en stark och tydlig tillväxtregion i Europa – en region som är attraktiv att leva och verka i samt besöka. Genom ett gemensamt målinriktat arbete vill vi stärka regionens kvaliteter och aktivt arbeta för att möta framtidens utmaningar.

Göteborgsregionen ska vara en stark utbildnings- och kulturregion. Teknologi, kreativitet, öppenhet och mångfald samspelar med social sammanhållning och trygga levnadsförhållanden. Tillsammans är detta viktiga drivkrafter för regionens utveckling och för bevarande av demokratiska värden. Vi ser ett starkt näringsliv och en hållbar tillväxt som förutsättningar för ett fortsatt välstånd – det goda livet – för alla.

Vi vill verka för en utveckling i balans mellan de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna samt en tillämpning av perspektiven; den gemensamma regionen, jämställdhet, integration och internationalisering. Vision Västra Götaland – Det goda livet är en ledstjärna.

Vi ska bidra till att skapa en fossiloberoende ekonomi till 2030 och ställer oss bakom Klimatstrategi för Västra Götaland.

Det goda livet utvecklar vi genom att:

- **Stimulera en fortsatt befolkningstillväxt och samtidigt ta vara på de möjligheter en fortsatt regionförstoring ger**
- **Stärka de kvaliteter som gör att vi vill leva och verka i samt besöka Göteborgsregionen**
- **Skapa en stark och långsiktigt hållbar regional struktur som utgår från storstadsområdets möjligheter**
- **Utveckla ett långsiktigt hållbart transportsystem med en attraktiv kollektivtrafik**

● Vi vill stimulera en fortsatt befolkningstillväxt och samtidigt ta vara på de möjligheter en fortsatt regionförstoring ger

- Befolkningsökningen inom Göteborgsregionen ska vara minst 10 000 invånare per år.
- Göteborgs lokala arbetsmarknad ska år 2030 omfatta 1,75 miljoner invånare.

Forskning visar att det finns starka samband mellan en regions folkmängd och dess förmåga att generera tillväxt. Större regioner har i de flesta fall bättre förutsättningar för tillväxt då de har ett större utbud av arbetstillfällen, branscher och kompetenser samt ett attraktivt utbud av upplevelser, kultur, varor och tjänster. För att Göteborgsregionen ska fortsätta att vara en av Sveriges ledande tillväxtregioner krävs en medveten strategi att behålla och öka regionens befolkning. Det kräver också satsningar på bättre pendlingsmöjligheter, främst med kollektivtrafik, för att inkludera fler kommuner i Göteborgs lokala arbetsmarknad. Utvecklingen stöds av att regionen erbjuder attraktiva och trygga livsmiljöer, goda utbildningsmöjligheter och bra samhällsservice men även ett varierat utbud av evenemang och kultur.

Regionförstoring och en stark utveckling av Göteborgsregionen ger förutsättningar för ökad sysselsättning i hela Västsverige.

Befolkningen i Göteborgsregionen har under de senaste åren ökat med i snitt ca 10 000 personer per år, både genom ett födelseöverskott och inflyttning från övriga Sverige och världen. Genom inflyttning tillförs regionen kontinuerligt kompetens och kreativitet, samtidigt som fler får tillgång till vår vackra region och den tillväxt som skapas här. Stor inflyttning och en ökad befolkning ger oss ett stort ansvar för att tillgodose behovet av bostäder, service, utbildning och infrastruktur. Befolknings-tillväxten måste följas av ett aktivt arbete för att ta tillvara på allas resurser och deltagande i samhället. Tolerans, tillit och öppenhet utgör sociala fundament för regionens utveckling och är en förutsättning för att säkra att utvecklingen kommer alla till del.

Rörligheten i Göteborgsregionen och mellan regionen och de kringliggande arbetsmarknadsregionerna ökar för varje år och i Göteborgs lokala arbetsmarknad ingår nu Varberg och Falkenberg. I och med förbättrade pendlingsmöjligheter är det troligt att även Trollhättan och Uddevalla snart är en del av arbetsmarknaden kring Göteborg. Det finns också en stor potential i att knyta arbetsmarknaden runt Borås närmare Göteborgsregionen genom utbyggda förbindelser med tåg.

I ett ekonomiskt perspektiv är rörligheten en betydande faktor för en positiv utveckling. En rörligare befolkning innebär ett större kompetensutbud för de företag som väljer att lokalisera sig i regionen – vilket i sin tur medför fler arbetstillfällen. För att människor ska kunna dra nytta av regionens utbud av sysselsättning, boende och aktiviteter måste det vara möjligt att röra sig inom området friktionsfritt. Detta ställer nya och ökade krav inte bara på trafikinfrastrukturen utan också på välfärdsystemen. Ökad befolkning och ökad rörlighet ställer även stora krav på att säkerställa ett klimatsmart och funktionellt transportsystem.

● Vi vill stärka de kvaliteter som gör att vi vill leva och verka i samt besöka Göteborgsregionen

- Stads- och tätortsmiljöer ska utformas så att de inbjuder till ett rikt vardagsliv med ett gott boende och attraktiva mötesplatser.
- Förtroende och tillit människor emellan och för samhällets service ska stärkas, vilket bidrar till livskvalitet och tillväxt.
- Närheten till kust, hav, skogar och sjöar ska tas tillvara för att utveckla regionens attraktionskraft och tillgängligheten till dessa miljöer ska säkras.
- Livsmiljöerna ska värnas från skadlig påverkan – alla ska tillförsäkras ren luft och friskt vatten.

Göteborgsregionen har under lång tid varit en region som många valt att bosätta sig i. Vi är också en attraktiv region för studenter och har en växande besöksnäring – en modern storstadsregion med ett rikt utbud av livsmiljöer, kultur och upplevelser.

Näringslivets investeringar styrs i hög grad till regioner där människor väljer att bosätta sig och för att Göteborgsregionen fortsatt ska ha en god utveckling krävs ett ökat och varierat bostadsbyggande och en omsorg i utformning och utveckling av stads- och tätortsmiljöer. Även besöksnäringen i hela regionen förstärker regionens attraktionskraft och tillväxt.

Forskning visar att väl fungerande samhällen är beroende av tillit människor emellan och till den service som samhället ger. Genom att ta till vara människors kapacitet skapas en bas för regional utveckling. Det är också viktigt att arbeta för en samhällsservice av god kvalitet som kommer alla till del oavsett administrativa gränser. På så sätt förstärks regionens integration och människors vardagsliv underlättas.

Göteborgsregionen har stora värden i kusten, havet, skogen och sjöarna och de är stora tillgångar inte bara för regionens attraktivitet utan också för t ex ekosystemtjänster. För att behålla denna potential krävs ett medvetet arbete med att skydda värdefulla miljöer och säkra människors tillgång till kust, hav, skogar och sjöar.

Särskilt i storstadsregioner är avvägningar mellan kvaliteter i stads- och tätortsmiljöer ofta svåra. Inte sällan står frågor om ett gott läge för resmöjligheter och service mot t ex miljöstörningar från trafiken. Ett grundläggande krav är att regionens invånare har en hälsosam livsmiljö som är utan risker för hälsan, och det behövs ofta en bedömning av den samlade bilden av de kvaliteter som erbjuds utifrån preferenser från boende, verksamma och besökande.

● Vi vill skapa en stark och långsiktigt hållbar regional struktur som utgår från storstadsområdets möjligheter

- Göteborgsregionen ska utvecklas enligt strukturbilden med en stark och attraktiv regional kärna och längs tydliga stråk med ett flertal starka och attraktiva regiondelscentrum.
- Kärnan ska stärkas med ytterligare 45 000 boende och 60 000 arbetsplatser till 2030. Det sammanhängande stadsområdet, huvudstråken och kustzonens större tätorter ska till samma tidpunkt stärkas med 135 000 boende och 50 000 arbetsplatser.
- Den långsiktiga inriktningen är att skapa en regional struktur med en befolkningsmässig balans.

I Göteborgsregionen tar vi ett gemensamt ansvar för att den regionala strukturen utvecklas på ett hållbart sätt. Genom att koncentrera utvecklingen till kärnan, det sammanhängande stadsområdet och stråken ges förutsättningar för energieffektiva strukturer, hållbart resande och ett attraktivt stadsliv samtidigt som den regionala grön- och blåstrukturen kan tas till vara och utvecklas. Hur den regionala strukturen ska utvecklas finns tydligt beskrivet i Strukturbild för Göteborgsregionen. Varje kommun tar ansvar för den regionala strukturen och genom att stödja övriga kommuner i att utvecklas.

Utvecklingen av regionens kärna är av central betydelse för hela Göteborgsregionen och det är en gemensam uppgift att verka för att skapa en attraktiv och lättillgänglig kärna, som utgörs av de centrala delarna av Göteborg. Här finns regionens bästa tillgänglighet till kommersiell service, kultur, nöjen och offentlighet men också regionens största koncentration av arbetsplatser och en stor potential att skapa ett starkt nav för hela regionens och Västsveriges utveckling.

I det sammanhängande stadsområdet finns möjligheter att komplettera bebyggelsen och skapa trivsamma, trygga och varierade stadsmiljöer med god tillgänglighet med kollektivtrafik, gång och cykel och ett nära utbud av service.

Huvudstråken utgör ryggraden i Göteborgsregionen och de ska stärkas för att alla delar av regionen ska bli långsiktigt livskraftiga. Utvecklingen av huvudstråken ska ske med stöd av en attraktiv och kraftfull pendel- och regiontågstrafik.

Krav på en bättre tillgänglighet mellan stråken i regionen ställer krav på en sekundär struktur där tvärförbindelser är en del. Regionen har en befolkningsmässig obalans och genom att sträva mot en bättre balans kan förutsättningarna för en effektivare struktur förbättras.

Kusten, havet och de gröna kilarna är en del av en hållbar regional struktur. De är en tillgång för regionens attraktivitet, invånarnas möjligheter till rekreation och rörelse. De gröna strukturerna har samt kommer att få en allt större betydelse för möjligheterna för regionen att minska effekterna av extremt väder och ger också ekosystemtjänster som gör storstaden möjlig.

● Vi vill utveckla ett långsiktigt hållbart transportsystem med en attraktiv kollektivtrafik

- Med kapacitetsstarka stråk ska transportsystemet i regionen stödja strukturbilden för Göteborgsregionen.
- Förutsättningarna för resor och transporter mellan stråken ska förbättras och tvärförbindelser är en del i regionens transportsystem.
- Minst 40 procent av resorna i Göteborgsregionen ska göras med kollektivtrafik år 2025.
- Det Västsvenska paketet ska genomföras vilket bland annat innebär utbyggnad av Västlänken och Marieholmstunneln.
- Hamnbanan ska vara utbyggd senast 2020.
- Boråsbanan/Götalandsbanan ska vara utbyggd senast 2028.
- Snabba och attraktiva förbindelser mellan storstadsregionerna i Skandinavien ska skapas.
- Regionen ska ges en ökad internationell tillgänglighet genom utbud av destinationer och resmöjligheter till och från Landvetter flygplats.

Regionen är starkt beroende av utvecklingen av transportsystemet, det ger regionens invånare tillgång till storstadsregionens utbud och är en förutsättning för regionförstoring och för näringslivet i Göteborgsregionen är ett väl fungerande transportsystem en grundläggande tillväxtfaktor. En ökande befolkning skapar ett ökat behov av effektiva transporter samtidigt som klimatmålen ger oss en utmaning att skapa ett transportsystem utan beroende av fossila bränslen. En viktig del av ett sådant transportsystem är god kollektivtrafik som binder samman regionen och ger möjligheter till integration. Samspelet mellan olika trafikslag, starka stråk med förbindelser över, under och på Göta älv är en viktig del i transportsystemet liksom förbindelser mellan stråken.

Göteborgs hamn är Skandinaviens största hamn, vilket ställer stora krav på infrastrukturen i regionen. För att hamnen ska fortsätta utvecklas i samma riktning krävs en robust kapacitet i järnvägssystemet och god tillgänglighet i det övergripande transportsystemet.

I K2020, som är målbilden för kollektivtrafikens utveckling i regionen, är pendel- och regiontåg ryggraden. Västlänken är en nödvändig förutsättning och bidrar till väsentligt ökad tillgänglighet till kärna och regiondelscentra från alla delar av regionen samt ger möjligheter till en fortsatt regionförstoring. En säkrad kapacitet för tåg och buss, i och mellan stråken, stödjer utvecklingen i strukturbilden och ger möjligheter till ökat resande med kollektivtrafik.

För kärnan och det sammanhängande stadsområdet krävs satsningar på spårvägs- och busstrafiksystemet för att möjliggöra ett hållbart resande för många av regionens invånare.

Bostadsbyggande, handelsetableringar och näringslivetableringar måste ske så att de stödjer utvecklingen av kraftfull kollektivtrafik och en nära tillgång till grundläggande service. I alla stads- och tätortsmiljöer är det viktigt att utveckla och förbättra möjligheterna att cykla och gå.

Tillgängligheten till Göteborgsregionen är viktig för att ge möjligheter till utbyte med omvärlden. Landvetter flygplats har en nyckelroll och den internationella tillgängligheten behöver stärkas med fler destinationer samt med en bättre tillgänglighet till flygplatsen från alla delar av regionen.

Genom att med snabba tågförbindelser knyta samman Göteborgsregionen med övriga storstadsregioner i Skandinavien ökar också Göteborgsregionens internationella tillgänglighet och ett ökat utbyte möjliggörs, exempelvis inom forskning och utveckling liksom inom kultur och besöksnäring.

Samverkan och samarbete

en förutsättning för att nå målen

Framgångsrika regioner kännetecknas av väletablerade och respekterade samarbeten och samverkan och traditionella planeringsarbeten ersätts alltmer av process- och delaktighetsmodeller. Västsveriges och Göteborgsregionens utveckling bestäms och genomförs inte av ett fåtal aktörer utan ställer krav på samverkan mellan inblandade aktörer; offentliga liksom privata och frivilliga organisationer, både inom regionen och nationellt och internationellt. Genom en aktiv dialog mellan samhällets aktörer och regionens invånare förstärks regionens utveckling.

För att nå målen måste den politiska viljan omsättas till praktisk handling och det krävs ett samstämt och konsekvent agerande över lång tid. Inom GR har medlemskommunerna möjligheter att samverka för att gemensamt nå målen för en hållbar tillväxt. I rådslagen har nedanstående områden lyfts som viktiga.

Så vill vi utveckla och fördjupa samarbetet med alla inblandande

För att lägga en stabil grund för en önskad utveckling krävs ett utvecklat samarbete där ansvariga för olika frågor har ett aktivt engagemang och där var och en på sitt håll kan verka för och genomföra de valda strategierna. Ett sådant arbete sker idag och bör kunna utvecklas och fördjupas ytterligare.

Det grundläggande politiska samarbetet mellan medlemskommunerna sker inom GR och BRG. För regionens utveckling och regionens struktur är parterna många och från såväl den offentliga som privata sfären, t ex länsstyrelserna i Västra Götaland och Halland, Västra Götalandsregionens olika nämnder och beredningar, Region Halland, kommunalförbunden i VGR, statliga verk, näringslivet, intresseorganisationer samt universitet och högskola.

Så vill vi skapa fler mötesarenor för samarbete och erfarenhetsutbyte

För att förstärka känslan av gemenskap i regionen behöver det ges fler möjligheter för regionens politiker på alla nivåer att mötas. Fler arenor för erfarenhetsutbyte ska därför skapas och en kontinuitet för denna typ av möten etableras. Att mötas på detta sätt förstärker det regionala perspektivet vilket bör genomsyra alla kommunala beslut.

Samarbete och erfarenhetsutbyte i nätverk är en framgångsfaktor och nya nätverk ska etableras i frågor som identifieras som viktiga för Göteborgsregionens utveckling. Samarbete mellan kommunerna i GR ska fortsätta utvecklas och fördjupas i fler konkreta frågor.

Så vill vi stärka analysen och kunskapsuppbyggnaden

Att skapa och sprida kunskap om Göteborgsregionens förutsättningar, den omvärld vi verkar i och möjliga lösningar är en förutsättning för en fortsatt regional utveckling. En del i detta arbete är analyser av regionens utveckling i de tre dimensionerna, den ekonomiska, den sociala och den ekologiska, att lägga till grund för beslut som leder i önskad riktning.

Uppföljning av målen i GRs strategidokument är viktigt och indikatorer för regionens utveckling ska tas fram.

Gemensamma kunskapsunderlag är en av grunderna för samordning mellan kommunernas översiktliga planering. Kunskapen om regionens utveckling ska göras tillgänglig för alla för att skapa insikt och delaktighet.

Så vill vi förstärka den sociala sammanhållningen

En positiv utveckling i regionen är beroende av att det finns en social sammanhållning mellan människor som lever under skilda villkor och i olika sammanhang. En sådan sammanhållning vävs genom människors ömsesidiga relationsskapande och allas möjlighet till aktiv medverkan i samhällslivet.

Vi vill utveckla det kommungemensamma arbetet som ökar den sociala sammanhållningen och skapar tryggare levnadsförhållanden. Den är en viktig drivkraft för regionens utveckling och grunden för en positiv bild av regionen. En identifiering av vilka områden som gagnas mest av ett kommungemensamt arbete är ett första steg.

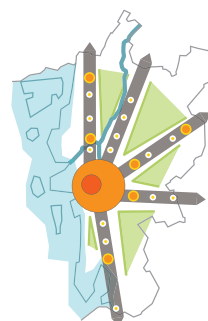
Så vill vi samordna och stärka transportsystemet

Samspelet mellan bebyggelseutveckling och väg- och kollektivtrafikinфраstruktur är avgörande för att skapa en långsiktigt stark och hållbar regional struktur. GR ansvarar idag, genom särskilda beslut i varje medlemskommun, för samordningen av all regional infrastrukturplanering, dvs sådan planering som berör hela regionen eller mer än en medlemskommun.

En integrerad transportstrategi för Göteborgsregionen ska tas fram och en ökad samordning mellan översiktsplaner för GRs medlemskommuner eftersträvas.

Förkortningar och begrepp

BRG	Business Region Göteborg AB
GR	Göteborgsregionens kommunalförbund
VGR	Västra Götalandsregionen
Hållbar tillväxt	Med hållbar tillväxt tillfredsställer vi dagens behov samtidigt som vi tar ansvar för kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.
Lokal arbetsmarknad	Statistiskt begrepp för att beskriva pendlingsnivåer mellan två eller flera kommuner (SCB). För att knytas till en lokal arbetsmarknad utanför den egna kommunen krävs en utpendling av mer än 20 % av den förvärvsarbetande nattbefolkningen och att största delen av dessa pendlar till det som definieras som det lokala centrumet (Göteborg) eller någon av de kommuner som är knuten till det lokala centrumet. I Göteborgs lokala arbetsmarknad ingår förutom GRs kommuner idag även Orust, Vårgårda, Bollebygd, Varberg och Falkenberg. En lokal arbetsmarknadsregion kan även kallas en gemensam bostads- och arbetsmarknadsregion, pendlings- eller funktionell region.
Regionförstoring	Regionförstoring är den process som innebär att lokala arbetsmarknader växer geografiskt genom att pendlingsmönstret förändras. Regionförstoring styrs av hur hushållen väljer att bo och arbeta. Förutsättningar för regionförstoring är goda kommunikationer och för den enskilde acceptabla uppoffringar i form av bl.a. tid och pengar.
K2020	K2020, Kollektivtrafikprogram för Göteborgsområdet, antogs 2009 och är den gemensamma framtidsbild som ligger till grund för utvecklingen av kollektivtrafiken i Göteborgsregionen. K2020 är ett delregionalt underlag för Trafikförsörjningsprogram för VGR.
Västsvenska paketet	Västsvenska paketet är satsningar som görs på vägar och järnvägar för tåg, bussar, spårvagnar, cyklar och bilar fram till cirka 2028 enligt ett medfinansieringsavtal mellan Trafikverket, Göteborgs stad, VGR, Region Halland och GR.
Strukturbild för Göteborgsregionen	Strukturbild för Göteborgsregionen, antogs 2008 och visar att GRs medlemskommuner är överens om hur den regionala strukturen ska utvecklas. Ambitionen är att medlemskommunerna lokalt tar ansvar för att den regionala strukturen är långsiktigt hållbar genom att i sin planering utgå från och följa strukturbilden och överenskommelsen. Den kan även ligga till grund för diskussioner i gränsöverskridande frågor samt utgöra underlag för ett samordnat agerande i fråga om exempelvis åtgärder i transportinfrastrukturen.

Rådslag 5 – uppdatering Uthållig tillväxt

Vid förbundsstyrelsens möte 2012-02-10 gav styrelsen förbundsdirektören i uppdrag att i samarbete med BRG ta fram ett förslag till process för uppdatering av Uthållig tillväxt, antagen 2006-05-16. Vid förbundsstyrelsens möte 2012-09-14 godkändes en arbetsprocess som liksom tidigare skulle ske i brett samarbete med medlemskommunerna i GR. Syftet med processen var, förutom att vara grund för en uppdatering av Uthållig tillväxt, även att levandegöra dokumentets mål och strategier och ytterligare förstärka delaktigheten i regionens utveckling.

Under perioden oktober 2012 till februari 2013 bjöd GR in kommunernas fullmäktigeförsamlingar till en bred politisk reflektion och uppföljning kring mål- och strategiområden i Uthållig tillväxt, läget i regionen och genomfört arbete i kommunerna. En översiktlig lägesrapport av regionens utveckling inom målområden i Uthållig tillväxt sedan 2006 togs fram som underlag för rådslagsdiskussionerna. Rådslagsrundan avslutades den 19 mars 2013 med en rådslagskonferens där fullmäktigeledamöter från alla medlemskommuner sammanfattade det gemensamma samtalet kring regionens möjligheter och utmaningar.

Resultaten från de 13 rådslagen och rådslagskonferensen ligger till grund för detta förslag till uppdatering av Uthållig tillväxt. Rådslagen och konferensen finns dokumenterade i dels minnesanteckningar från respektive kommunfullmäktige, dels i en särskild handling: "Uthållig tillväxt – uppdatering, Redogörelse rådslag 5".

Göteborgsregionens kommunalförbund

Besök Gårdavägen 2 | **Post** Box 5073, 402 22 Göteborg
Tel 031-335 50 00 | **Fax** 031-335 51 17
e-post gr@grkom.se | www.grkom.se